

Lovecký zámek Kozel

Bezbariérová perla jižního Plzeňska

Jen opravdu málo historických památek v Čechách, na Moravě a ve Slezsku má pro vozíčkáře otevřenou náruč do takové míry, jako tomu je v případě loveckého zámku Kozel u obce Štáhlavy, deset kilometrů jihovýchodním směrem od Plzně (exit 73, resp. 76 na dálnici D5). To ale není zdaleka jediný důvod, proč bychom si výlet na zámek v krajině mezi legendárním Starým Plzcem a jihozápadním předhůřím Brd neměli nechat ujít. Kozel totiž – a rozhodně právem – patří k vůbec nejatraktivnějším a nejčastěji navštěvovaným památkám Plzeňského kraje.

Klasicistní, z převážné části jednopodlažní zámek stojí na jižním svahu vrchu Bor, uprostřed rozsáhlého parku nad řekou Úslavou. Archeologické nálezy v těch místech prokazují osídlení už v době předkeltské, keltské i staroslovanské. Ostatně i sám název zámku odkazuje k dobám, kdy podle pověsti právě tady staří Slované obětovali bohům v čase jarní rovnodennosti kozla. Zámek Kozel se ovšem z kontextu vesměs barokních českých a moravských zámeckých staveb nevyvíká jenom svým poněkud excentrickým názvem, ale především svou ojedinělou, vytříbeně jednoduchou klasicistní architekturou. Do téhle podoby ho nechal vystavět v období mezi lety 1784–1789 Jan Vojtěch Černín, nejvyšší lovcí království českého a stoupenec myšlenek návratu k přírodě, kterými během 18. století okouzli Evropu francouzský filozof a spisovatel Jean Jacques Rousseau. V duchu Rousseauovy filozofie byl tedy (pro významného a movitého šlechtice) zámek Kozel „prostým“ venkovským sídlem a přístřeším pro Černínovy hosty při lovcích v okolních lesích.

Atmosféra přirozenosti a lásky k životu

Na architekturu zámku tak kromě domácí stavitelské, řemeslné a umělecké tradice měly výrazný vliv i prvky francouzského stylu z období vlády Ludvíka XVI. A díky tomu, že se tu zdejší původní vybavení interiérů značnou měrou dochovalo, máme možnost si právě na Kozlu o tomto pojetí letních sídel a loveckých zámků šlechty na přelomu 18. a 19. století vytvořit poměrně ucelenou představu. Návštěvníkovi tady před očima ožije atmosféra aristokratických lovců, loveckých hostin, plesů, ale i divadelních představení, knihoven, zahrad, salonů a ložnic

Zámek Kozel uprostřed parku nad řekou Úslavou

Foto: Zbyněk Holeček

zdobených s noblesou, duchaplností, s citem a důrazem na přírodní motivy, přirozenost a lásku k životu ve všech jeho projevech, radostech a podobách.

Zámecký areál tvoří čtyřkřídlá přízemní hlavní budova kolem obdélníkového vnitřního nádvoří, zvnějšku doplněná o dvě dvojice dalších staveb – kapli Svatého Kříže s jízdnou a lokajnu s konárnou. K zajímavým prvkům patří zámecké divadlo, jedno z mála dochovaných divadel tohoto typu a stáří, vybudované počátkem 19. století z maštale pro nejoblíbenější koně zámeckého pána. V interiérech pak vedle uměleckých děl, dekorací a dobového nábytku určitě stojí za pozornost např. keramická, rostlinnými motivy zdobená klasicistní kamna, ve kterých se topilo zvenčí, z nádvoří, aby služebnictvo svým počínáním nerušilo vznešenou společnost a její počínání uvnitř...

Skoro vše bez bariér

Jedním z projevů takto pojaté architektonické koncepce jednopodlažního venkovského šlechtického sídla je mimo jiných i zmíněná bezbariérovost – což jistě nebyl záměr tehdejších aristokratických stavebníků, nicméně dnes a nejen z pohledu vozíčkáře se jedná o skutečnost kvitovanou s povděkem. Když k tomu připočteme, že během rekonstrukce zámku byla stavba dovybavena nájezdovými

rampami pro snadné překonání i těch nemnoha zde se vyskytujících nízkých schodů a především pak bezbariérově přístupnými toaletami s dobře řešenou úpravou pro vozíčkáře, dá se shrnout, že areál zámku je dnes kompletně bez bariér a pohybovat se po něm může vozíčkář i bez doprovodu jak v exteriérech, tak v interiérech, včetně jízdnou, kde se konají výstavy a koncerty, a včetně kaple, kde probíhají bohoslužby, koncerty a svatbní obřady církevní i civilní. Pokud tedy zatoužíte uspořádat svatbu v noblesním, romantickém, a přitom zcela bezbariérovém prostředí, bude lovecký zámek Kozel rozhodně dobrá volba.

Co se týká prohlídky zámku, bezbariérové jsou v plném rozsahu (s výjimkou prvního patra jízdnou) oba návštěvnícké okruhy – *Zámek* i *Jízdná* – a také zdejší cukrárna *Café Kozel* a restaurace *Podzámčí*.

Návštěvníkům se zdravotním postižením je navíc umožněno parkovat nikoli na parkovišti, které se nachází mimo areál, nýbrž na tzv. vnitřním parkovišti přímo v areálu zámku.

Za milou pozornost pak lze pokládat například to, že si zde vozíčkáři mohou na požádání dobít baterie elektrického vozíku, že si zrakově postižení mohou přečíst texty o zámku v Braillově písmu, sluchově postižení mají k dispozici výklad ve znakové řeči atd.

Přírodní krajina okolo

Zámek je obklopen rozsáhlým, bezmála čtyřicetihektarovým přírodně krajinářským parkem, jehož součástí tvoří Lopatecký rybník. Základ nynější podoby parku ovšem položil až místní zámecký zahradník, ale zároveň i fotograf, kreslíř, archeolog a geometr František Xaver Franc, který tu působil ve druhé polovině 19. století ve službách tehdejšího majitele zámku, hraběte Valdštejna. Rovněž cesty v parku jsou zpevněné (dlažba, sypaný

Interiér zámku Kozel Foto: Jan Gryc

jemný štěrk) a sjízdné pro vozíčkáře – jen v jeho okrajových partiích je nutno brát zřetel na svažující se terén. Nejedno vozíčkář s dobrodružnější povahou si potom zřejmě neodpustí „výšlap“ po nově otevřené 2km dlouhé naučné stezce **Okolo Kozlu**. Stezka vede místními lesy po zpevněném štěrkovém povrchu, ale i po cestách méně bezpečných, avšak s pomocí asistence (a s trochou odvahy) sjízdných na mechanickém i elektrickém vozíku, a to včetně dvou dřevěných lávek, po kterých tu budeme muset překonat místní vodní toky. Na sedmi informačních tabulích se pak cestou v malebné a romantické zalesněné krajině dozvíme mnohé o zdejší přírodě, nebo např. i o pověstech, záhadách a nadpřirozených bytostech, spjatých s okolím zámku.

V parkové krajině kolem zámku Kozel můžeme navštívit také nedaleký zábavně sportovní a relaxační areál **Pohoda**, umístěný téměř na samém břehu řeky Úslavy a nabízející mj. dráhy pro minigolf, kuželničky (dráhový i závěsný), stoly venkovního stolního tenisu, dětské hřiště nebo občerstvení v altánu. V nedaleké obci má bezbariérový přístup ještě zdejší **Bezejmenná čajovna**, která nabízí též ubytování, ovšem pouze v patře. Za nejbližším skutečně bezbariérovým ubytováním se tak musíme vydat zhruba 15 km

odtud, do čtyřhvězdičkového hotelu Primavera na jihovýchodním předměstí Plzně.

Individuální bezbariérová doprava

V Plzni a na Plzeňsku se ale můžeme ubytovat i jinde – a pro toho, kdo nemá možnost použít k dopravě vlastní auto pak jistě přijde vhod informace, že si v Plzni lze pro tento účel objednat službu **individuální bezbariérové dopravy** a přijet si zámek prohlédnout ve voze firmy, která zde tuto službu provozuje (dispečink tel. 603 466 123). Na závěr tak jen zopakují znovu to, co bylo napsáno už na začátku – že v návštěvě zámku Kozel a vychutnání jeho krás nemůže s trochou dobré vůle nikomu zabránit prakticky žádné postižení...

Miroslav Valina

Kontakt: Zámek Kozel, 332 03 Štáh-lavy 67, tel.: 377 969 040, info@zamek-kozel.cz, www.zamek-kozel.eu.

Další informace o turistických cílech na Plzeňsku najdete v autorově knize **Kam bez bariér – Plzeňsko**, kterou vydalo v tomto roce nakladatelství CPress, součást společnosti Albatros media, a.s.

Šťastné narozeniny, pane Hawkingu!

Neposlechl doktory a vydal se putovat vesmírem

Pokračování ze str. 1

V roce 1975 učinil Hawking svůj největší objev. Popsal chování černých děr, které mohou vznikat na konci života hvězd. Navázal na teorie R. Penrose a doplnil je o tzv. kvantové vypařování

Stephen Hawking jako malý chlapec

černých děr, které se označuje jako Hawkingův efekt. Z černé díry by mělo podle něj vycházet gama záření a rentgenové záření, což může za určitých podmínek vést až k jejímu zániku.

Astrofyzik se zálibou v ironii a sarkasmu

Profesor Hawking je držitelem řady vědeckých ocenění a členem mnoha významných učených společností, mimo jiné britské Královské vědecké společnosti (Royal Society of Sciences, od roku 1974), Papežské akademie věd (od 1986) a Národní akademie věd Spojených států (National Academy of Sciences).

Počet jeho vědeckých publikací se blíží ke dvěma stům a vyznačují se tím, že ačkoli jsou vesměs odborné, jsou částečně populárně-naučné a srozumitelné i ne zcela zasvěcenému čtenáři.

Vzhledem k zálibě v ironii a sarkasmu se Stephen Hawking také podílel na různých krátkých výstupech v televizních hrách a skecích, kde sám hostoval. Zahrál si například v seriálu Star Trek, ve svém

vozíku přestavěném na vrtulník se objevil i v seriálu Simpsonovi, v seriálu Futurama byl členem přísně tajné skupiny starající se o zachování kontinua časoprostoru.

Stephen Hawking a jeho první žena Jane